

Človeška diagonalna

»Po svetu hodimo, pa imamo doma, sredi Ljubljane kulturne dogodke, za katere nam lahko zavida svet!« je rekel eden od udeležencev organiziranega obiska razstave Janeza Bernika v Moderni galeriji, na katerega je občinska ZKO povabila vsa društva, likovnike, likovne pedagoge in ravnatelje šol. Po razstavi je vodil prof. Marjan Tršar, ki ni bil le presenečen nad številčnostjo skupine, ampak je svojo lastno navdušenje nad razstavo znal deliti tudi z najbolj pasivnimi gledalci. »Znebiti se morate notranje ukapljenosti, vprašanje »kaj pa ti vidiš v tem« je preenostavno. Prepričan sem, da imamo v Berniku takega slikarja, ki bo dvignil našo samozavest. Zavedati se moramo, da se lahko tudi med nami rodijo umetniki, ki bodo ostali zapisani v zgodovini umetnosti.«

Seveda je profesor ob razstavljalcu opozarjal tudi na posamezne črke likovne abecede, brez

katere je pač nemogoče brati likovne govorice. Posnemanje narave je za razvoj umetnika nekaj časa sicer dobro in koristno, takoj, ko pa to umetnik zna, pa posnemanje ni več potrebno, zato je menda uporaben bolj fotografski aparat in video kamera. Janez Bernik se na primer izraža s ploskvijo in črto. »Malaraj«, ki se izraža iz črte, pa te vendarle »zagrabijo« je mojstrski »malaraj«. Pogoji za mojstrovino je vibracija gledalčeve notranjosti. Po mnenju prof. Tršarja je poglobljena in najbolj neprecenljiva lastnost Bernikova sproščenost, saj smo Slovenci tako utenjeni, enkrat se nam zdi škoda tega, enkrat drugega, on pa ima občutek, da se bo lahko še bolj sprostil in razmahnil. »Jaz slikam (prof. Tršar pravi: malam) realistično, zato mi lahko verjamete, da nisem nekdo, ki hvali svojo malho, mnenja pa sem, da je to Bernikovo slikarstvo višek slikarstva, nagrajenec AVNOJA, sli-

kar Edo Murtič, je tudi takega mnenja.« Bernika ne zadovoljujejo le izvirne likovne rešitve. Njegova abstrakcija ni čista v klasičnem pomenu besede, ko bi govorila le barva ali lik. Obložena je z nekimi simbolnimi dodatki, gre za čustveno simbolno izražanje. Rumenilo, na primer, ne dobi tako, da bi ga namažal po vrhu, namaže ga z zadnje strani, da udari skozi. Tu dobi nek siv rob, ki to ostrino mehča, suprematizem prerašča z občutkom za snov, za material. Bernik je tako velik mojster obrti, da je prisiljen delati z levo roko. Njegova črta zato ne pleše več, izogiba se zunanjim rafiniranostim v prid notranjim. Moderno slikarstvo ne uporablja več ikonografske govorice, važne so vibracije barv, ki »vzbirajo« kot pravijo esteti in psihologi naš notranji tonus. Ne vemo, kakšne so energije v krivulji, v ostrti črti, najpomembnejše dejstvo pa je, da se je Bernik odločil ustvariti zavezujočo sliko, ki

bo imela vsebino, ki bo pretresljiva. Diagonala je pri Berniku najbolj živ element. Profesor Bernik je mnenja, da je prav diagonalna pričevalec življenjske labilnosti in humanosti: »Motiti se je človeško«. Bernikove slike so pričevalci človeškega. Strahu pred smrtjo, strahu pred bolečino, pred izginotjem. Je borba s samim seboj.

Z željo priti si na jasno o svojem bistvu, o svojem pomenu in svojem flagelantskem samokazovanju, da bi prišel do neke oprostite in svobode. Obiskovalca je ugotovila, da jo mrtvaško režeči obraz spominja na to, da Bernik upodablja mit, ki je zdaj nepreklicno mrtev, saj ga je umetnik prevzel nase in nam ga ponudil kot avtoportret, groteskna razgaljena ženska je ob njem seksualni simbol. Profesor Tršar se je strinjal, da je v Bernikovi sliki, ki so čisto človeške, veliko erotizma in iskanja človeške resnice »je razstava, o kateri lahko govorimo kot o dogodku, kakršen je bil pred leti, ko je razstavljal Stupica.«

JASNA ŠKRINJAR

Prva predstava v gledališču Čira-Čara

Pika Nogavička

(Ali, kako vzgajajo Škofeljčane v dobro gledališko publiko)

V soboto 21. decembra so se odprla vrata čisto novega gledališča ČIRA – ČARA s predstavo Pika Nogavička. Ker se gledališča ne odpirajo ravno pogosto sem morala pogledati, kako se je to zgodilo. Čisto potihem me je povabila tovarišica Murkova in ker jo poznam, poznam tudi njene učence iz Osnovne šole Levstikovske brigade na Škofljici, sem takoj vedela, da bo to zopet velik gledališki dogodek v našem kraju (običajno se dogodi v času dedka Mraza).

Kako naj opišem to amatersko umetniško ustvarjanje bralcem, ki tega še niso preiskusili sami? Torej dajem besedo že prekaljenim umetnikom – igralcem in njihovi mentorici tov. Murkovi iz dramskega krožka na Škofljici:

Najprej je ideja »treba bi bilo...« – potem ni nič, samo v očeh se izdaja pričakovanje in pripravljenost, ko je napetost na višku, mora Nekdo samo začeti. Na koga se obrneš s prošnjo vsak rad naredi. Komaj izgovorjeno je že storjeno. Neverjetno! Le v čem je čarobna palčica? Vsak se trudi svojo nalogo najbolje opraviti, tudi slabši učenci, tudi najboljši učenci, pa hišnik, pa tovariš učitelj in učiteljice in starši. V domači hiši nastane vse: bel Pikin konj, Pikini songi, Pikini plesi...

Med trdim delom so prišle tudi krize, ali nam bo uspelo? Do premiere nam te skrivnosti ne bo razkril nihče. Bilo je hudo, ko smo si vsi želeli, da bi znali, pa nismo, kljub vsemu trudu! Takrat smo imeli prave umetniške, zvezdniške čustveno obarvane prepričke. Tiste, ki se v časopisih pojavljajo in opravljivih rubrikah... (Ha, ha, ha, – v njih je veliko resnice!)

Če se že vedemo kot pravi profesionalci, bi morali nastopiti tudi v pravem gledališču, smo sklenili. Uporabili smo malo domišljije Pike Nogavičke in ustanovili svoje gledališče ČIRA – ČARA. Na premiero smo povabili šolarje, tako so tudi prvčki doživeli prvič pravo gledališče: v vrsti so stali, da so si v blagajni številka 1 in številka 2 kupili čisto prave vstopnice s številko vrste in sedeža in žigom ustanove.

Na vratih pa je visel gledališki list: Petra Repar, Nataša Gabriel – Pika Nogavička; Tadeja Goršič, Barbara Trtnik – Tomaž; Karmen Goršič, Nataša

Anžič – Anica; Primož Cimerman, Tomaž Šerjak – ravnatelj cirkusa; Alja Škibin – plesalka na vrhvi; Polona Miklič, Špela Bregar; – prodajalka; Andrej Nered – Adolf Močni; Damjan Volkar – kapitan; Jože Vidmar – poštar, glasbena oblika: tov. Klaves, koreograf: tov. Elikan Branka, kostumografi: starši otrok, tehnična mojstra: tov. hišnik Jereb in tov. Teodorovič, šminka: tov. Avsenak; režija – tov. Murko Slava.

Potem se je začelo: trema (bila je prisotna že malo prej), zavesa, oder, scena, kostumi, glasba, petje, ples, živa Pika Nogavička, Tomaž, Anica, Ficko, tišina v dvorani – aplavz. Vse se je odvijalo po predvideni poti. Na koncu so se morali igralci vrniti na oder večkrat, ponovili so songe in z njimi je pela vsa dvorana: Pika Nogavička ima rdeča lička, kitke nosi kratke, očke ima sladke. Čisto na koncu, ko je prvošolka v prvi vrsti opazila, da se je že končalo je vzkliknila: »Jaz bi še enkrat!«

Ob premieri je običajno okrogla miza in tako je bilo tudi v našem gledališču. Prisotni so tudi novinarji in gledališki kritiki (hitro sem se zvedela v njihovo igro in prevzela nase to vlogo). Zvedeli smo, da je bil najtežji prizor cirkus s pojasnilom, da verjetno zato, ker se tovarišica ni znala postavljati na glavo. Tudi zamorski kralj jim je delal težave, dokler niso ugotovili, da sploh ni črn kot zamorec, ampak samo živi za morjem, kako je Adolf Močni dobil mišice se še ne ve natančno. Kroglice pregelji, ki preprečujejo odraslost pa bo prinesel dedek Mraz (če so kroglice učinkovite, se bo videlo šele drugo leto). Vprašala sem jih kakšno delo je biti igralec in vsi so se strinjali, da je to trdo delo, da na odru izveleš iz sebe vse, kar si kdaj spoznal in znal, veliko se moraš pa še naučiti. Kako dopovedati drugim, da je igralec – umetnik težak poklic? To je že preveč odraslo vprašanje, saj to je treba doživeti! Tako vzgajajo Škofeljčane, da bi razumeli gledališče.

Na koncu naj povemo, da Pika Nogavička zelo rada potuje. Najprej bo šla v Želimlje in na Pijavo gorico, potem na OŠ Šmarje – Sap, tudi na občinskem tekmovanju bi se rada predstavila. Povabite jo tudi vi. Zelo rada bo prišla s svojimi prijatelji. Našla si jih bo tudi pri vas, saj Piko Nogavičko imajo povsod radi.

EMA ŽLAHTIČ

KUD POLHOV GRADEC

Sosedje

Po dolgih letih smo v Polhograjski dolini končno dočakali gledališko predstavo v izvedbi KUD-a Polhov Gradec. A tega verjetno še dolgo ne bi videli, če se ne bi skupina zanesenjakov – mladincev, toliko potrudila in žrtvovala svoj čas za to klasično a vseeno prijetno komedijo Romana Noveltija »Sosedje«. Kvartet, ki sta ga sestavljala dva fanta in dve dekleti, nam je v prednovoletnem vzdušju za popotnico v novo 86. leto podaril uro in pol smeha, ki ni bil prisiljen, ampak je bil spontan in hrupen. Silajna, lahko bi rekli tudi, za amaterske odre celo odlična igra vseh štirih igralcev, ki so nastopali v komediji, njihovi gibi, obrazi, dialogi, ki so postajali že kar naravni in vsakdanji, vse to je v nabito polni dvorani prispevalo k posebnemu vzdušju, ki ga lahko doživimo samo na podeželskih odskih deskah. K vseplošnem kulturnemu vzdušju so pripomogli še mladinci, ki so že dve uri pred predstavo, z glasbo na balkonu Zadrugnega doma, oznanjali ta dogodek.

Bilo je kar ganljivo gledati ljudi, ki so prihajali v dvorano z majhnim zadržkom, kajti vsak se je nekoliko bal trenutka, ko bo na odru zagledal svojega prijatelja, prijateljico, hčerko, sina, brata ali sestro.

Bilo je zanimivo gledati ljudi, ki so tistemu prihajali v svoj kulturni hram, kljub svojim obveznostim doma, v službi, v družini.

Po končani predstavi je z obrazov ljudi žarelo zadovoljstvo in vidno olajšanje.

Vsi tisti, ki smo pripravljali to prireditev, pa smo se zavedali, da na takšno občinstvo lahko računamo in da nam bo pomagalo v nadaljnjem delu.

Na koncu pa bi se v imenu KUD Polhov Gradec, zahvalil DO Hoja TOZD Pohoštvo Polhov Gradec, ki je materialno pripomoglo k postavitvi scene in pa OO ZSMS Polhov Gradec, ki je pomagala pri celotni realizaciji nedeljske predstave. Čestitaj pa bi tudi vsem štirim igralcem: Borutu, Bojanu, Veri in Danici in jim v nadaljnjem delu zaželel še mnogo uspehov.

KUD Polhov Gradec želi vsem Kulturnim delavcem v občini Vič-Rudnik v prihodnjem letu veliko uspehov in veselja pri svojem delu.

SLAVKO PEKLAJ

Kulturno prebujenje naj ne zamre

Nedvomno je premiera dela Romana Noveltija Sosedje izredno dragocen kulturni dogodek v Polhovem gradu, če seveda upoštevamo še do nedavnega trajajočo »kulturno sušo« v tem kraju.

Delo je plod izredne prizadevnosti tako Kulturno umetniškega društva, kakor tudi OO ZSMS Polhov Gradec. Vidno je, da so v času nastajanja predstave delovali z roko v roki.

Tolikšna energija in volja, ki izžareva iz teh mladih entuziastov in strokovna pomoč mentorice Marije Smuk, mora imeti vsekakor podporo tako kraja, krajevnih skupnosti in Zveze kulturnih organizacij, če hočemo, da bo njihovo delo postalo kontinuirano.

Ob takšni pomoči si bodo mladi gledališniki nedvomno lahko izbirali tudi tekste, ki imajo več gledališke sporočilnosti, jo primerno razčlenili in izluščili iz nje pravo gledališče, ki ne bo delovalo na gledalca le kot enopisna zabava temveč tudi kot del kulturnega izobraževanja.

MOJCA ČERNE

Koncert na Dobrovi

V soboto 21. decembra je bil v dvorani na Dobrovi večer slovenskih narodnih in drugih pesmi, ki ga je organiziral mešani pevski zbor KUD Dolomiti. Poleg domačega zbora je nastopil tudi mešani pevski zbor DPD Podpeč-Preserje s katerim Dobrovčani uspešno sodelujejo. »Zbor je bil ustanovljen 1977 in je na začetku deloval kot moški zbor, kasneje pa se je na pobudo dobrovskih pevk razširil v mešani zbor. Naši člani so delavci in kmetje in nihče razen zborovodje Venčeslava Zadravca, ki je zaposlen v ljubljanski operi ne pozna not. Druži nas veselje do petja in dobra družba. To pa v času TV dobe ko mnogi raje posedajo doma pred televizorjem kot pa da bi se neke udeleževali veliko pomeni« je zbor predstavil predsednik Anton Potočnik. Zbor redno nastopa na proslavah, pevskih revijah, sodeluje pa tudi z drugimi zbori v občini in s Slovenci v zamejstvu. Lansko leto so bili dvakrat na Koroškem, kjer so nastopili na povabilo Slovenske kmetijske zadruge v Pliberku.

Kljub uspehom pa ima zbor tudi težave. O njih nam je Anton Potočnik povedal tole: »Dvorana v kateri nastopamo je precej dotrajana in bojim se, da nam bo strop kmalu padel na glavo. Ko je bila zgrajena je bila izredno lepa in akustična, sedaj pa je nujno potrebna popravila, vendar v KS nimajo posluha za naše želje. KUD Dolomiti pa tudi nima denarja, da bi samo saniralo objekt. Dvorano smo pevci sami očistili in uredili za nastop, vendar sami vidite, da je še vedno v precej slabem stanju.« Lina Ciuha, ena izmed članic zbora pa je pristavila: »Držimo skupaj in zdi se mi, da postajamo vse bolj aktivni. Kljub temu pa bi želeli v zbor privabiti čimveč mladih, da bi se lahko čez nekaj let starejši umaknili brez strahu, da zbor ne bi deloval naprej.«

Zborovodja Venčeslav Zadravec je edini član zbora, ki ni iz KS Dobrova vendar se s pevci in pevkami odlično razume. Pod njegovim vodstvom je zbor v zadnjih dveh letih zelo napredoval, kar se kaže predv-

sem v večjem številu kvalitetnih nastopov. »Vsak pevec mora nekaj doprinesiti kulturnemu osveščanju ljudi. Člane in članice zbora družijo veselje do petja in velik entuziazem, saj redno prihajajo na vaje pa čeprav so nekateri doma iz okoliških vasi in imajo veliko dela. Za dober zbor so potrebni tako mlajši kot starejši glasovi, zato bi bil vesel, ko bi v zbor dobili še več mladih pevcev in pevk. Želim si, da bi člani vztrajali na začrtani poti in še naprej s takim veseljem sodelovali v zboru« je povedal zborovodja.

Gostje iz DPD Podpeč-Preserje so Dobrovčanom vrnilo spomladanski obisk. Zbor, ki velja za enega izmed najboljših v naši občini vodi Pavel Merljak. »Najbolj pomembno je sodelovanje med zbori, saj na takih večerih kot je današnji eden drugemu pomagamo do kvalitetnega nastopa. Redko kateri neprofesionalni zbor lahko pripravi samostojni koncert, če pa dva združita svoj program je vse veliko lažje. Pesmi se da hitro naučiti, vendar je za kvalitetno napredovanje pomembno stalno nastopanje, to pa je mogoče le z dobrim sodelovanjem. Vesel sem, da je pobuda za skupni nastop prišla od pevcev samih in da se lahko srečamo in izmenjamo izkušnje. Vse to pa je dobro tudi za krajane obeh KS, ki imajo tako možnost prisluhniti lepi domači pesmi«. Dvorana je bila zasedena do zadnjega mesta in tisti, ki so prišli šele nekaj minut pred začetkom so bili veseli, da so lahko vsaj stoje poslušali koncert. Z aplavzom so poslušalci nagradili oba zbora za vsako zapeto pesem. Domači zbor je nastop celo snemal na kaseto, ki bo poleg dokumentarne vrednosti imela tudi praktičen pomen, saj bodo na vajah lahko lažje ugotovili kaj je treba pri nastopu še izboljšati.

Mogoče je kdo izmed prisotnih začutil željo, da se tudi sam priključi zboru in zapoje z njim. Dobrovški pevci bodo vsakega novega člana zelo veseli in to bo tudi najlepša nagrada za ves njihov trud.

ALEŠ FEVŽER